

УДК 528.44

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ЗОНУВАННЯ ЗЕМЕЛЬ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИХ ТЕРИТОРІЙ

В. Сай, Ю. Хавар

Національний університет “Львівська політехніка”

Ключові слова: функціональне зонування, заповідна зона, зона регульованої рекреації, зона стаціонарної рекреації, господарська зона.

Постановка проблеми

Земельні відносини завжди, на всіх етапах розвитку людської цивілізації, належали до найскладніших проблем і найважливіших напрямів реалізації соціально-економічної політики. Це зумовлено тим, що реформування торкається передусім питань власності на землю, тобто володіння, користування і розпорядження земельними ресурсами, як основним засобом виробництва в сільському і лісовому господарстві та просторовою базою розміщення продуктивних сил. Земля посідає особливе місце серед матеріальних умов, необхідних для життя людей, відіграє не тільки економічну, а й політичну роль у розвитку суспільства. В умовах здійснення у нашій державі економічної реформи земельна реформа виступає інструментом і водночас гарантією реалізації основних конституційних прав громадян на землю.

Саме тому питання кадастрового зонування в частині функціонального зонування земель природно-заповідних територій (на прикладі національного природного парку) та його зв'язку з кадастрово-реєстраційною системою набувають важливого значення.

Актуальність розглянутої проблеми насамперед визначена забудовою та реконструкцією територій, розвитком транспортних зв'язків, інженерною підготовкою територій.

Зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями

Кадастрове зонування передбачає встановлення: місця розташування обмежень щодо використання земель; меж кадастрових зон та кварталів; меж оціночних районів та зон; кадастрових номерів (території адміністративно-територіальної одиниці).

Встановлення функціонального зонування земель, як складової кадастрового зонування, надасть можливість визначення режиму збереження, відтворення та використання категорії земель природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення залежно від особливостей та потреб природних комплексів, що охороняються.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, які стосуються вирішення цієї проблеми

Відносини, пов'язані із зонуванням земель, регулюються Земельним кодексом України [1], законами України “Про охорону навколишнього природного середовища” [2], “Про природно-заповідний фонд України” [3], “Про Загальнодержавну програму форму-

вання національної екологічної мережі України на 2000–2015 роки” [4] та іншими законами України, постановами, прийнятими Кабінетом Міністрів України.

Кадастрове зонування є окремим видом земельно-кадастрових правовідносин, що виникають у процесі одержання, поширення, використання документально оформленої інформації про місця розташування визначених відповідно до ст. 110 [1] обмежень щодо використання земель, меж кадастрових зон та кварталів, кадастрових номерів.

Невирішені частини загальної проблеми

Сьогодні гармонійність взаємовідносин людини і природи набули особливої гостроти та значущості. Екстенсивне природокористування, нехтування екологічним обґрунтуванням у процесі розвитку агропромислового комплексу, стихійного розвитку колективного садівництва, інтенсивного розвитку будівництва та інші непорядковані дії призвели до знищення близько 70 % цінних природних комплексів і заповідних територій України.

Постановка завдання

Метою функціонального зонування є регулювання використання земель національного природного парку, охорона якого необхідна з огляду на природоохоронні цілі. Ведення автоматизованої системи Державного земельного кадастру ідентифікує земельні ділянки, кадастрові зони, кадастрові квартали, що є дуже важливим моментом для кадастрового зонування. Зонування земель являє собою розподіл земель на зони відповідно до видів господарської діяльності. Зони охоплюють землі, для яких встановлюються схожі правові ознаки здійснення землекористування. Роботи із зонування земель виконують як на забудовані, сільськогосподарські, так і на землі національних природних парків (НПП) з урахуванням пріоритетності соціальних та екологічних критеріїв на основі комплексної оцінки території та планів використання і охорони земель.

Функціональне зонування земель НПП у державному земельному кадастрі є дуже складною та важливою темою сьогодення. При цьому основну увагу приділяють регулюванню використання земель, їх охороні та контролю за дотриманням правового режиму здійснення землекористування.

Розширення мережі природно-заповідних територій з метою збереження генофонду рослинного і тваринного світу, типових і рідкісних ландшафтів, підтримання сприятливих екологічних умов є питанням дискусійним. Це зумовлено передусім тим, що суспільство все більше почало усвідомлювати важливість і значущість охорони природних ресурсів.

Виклад основного матеріалу дослідження

Яворівський національний природний парк створений 4 липня 1998 року на базі однойменного природного ландшафтного парку та на прилеглих територіях Старичівського та Магерівського військових лісгоспів. Метою створення парку є збереження, відтворення та раціональне використання типових і унікальних лісостепових ландшафтів та інших природних комплексів в межах Головного європейського вододілу, які мають важливе природоохоронне, естетичне та рекреаційне значення.

Площа парку – 7108 га, з них 2915 га надані у постійне користування та 4193 га увійшли до його складу без вилучення у землекористувачів.

В адміністративному плані Яворівський НПП розміщений у північно-східній частині Яворівського району, безпосередньо межуючи з південно-західною частиною Жовківського району Львівської області.

Територія Яворівського НПП передана у постійне користування та поділена на два природоохоронні науково-дослідні відділення: Янівське (1436 га) і Млинківське (1479 га). Без вилучення у користувачів до складу парку включені Майданське лісництво Старичівського військового лісгоспу (3276 га) та Магерівське лісництво Магерівського військового лісгоспу (917 га).

Функціональне зонування НПП – це поділ його території на певні ділянки (зони) з різними режимами охорони та використання природних ресурсів, який здійснено з метою ефективної реалізації основних завдань НПП:

- збереження цінних природних та історико-культурних комплексів і об'єктів;
- створення умов для організованого туризму, відпочинку та інших видів рекреаційної діяльності в природних умовах з додержанням режиму охорони заповідних природних комплексів та об'єктів;
- проведення наукових досліджень природних комплексів та їх змін в умовах рекреаційного використання, розроблення наукових рекомендацій з питань охорони навколишнього природного середовища та ефективного використання природних ресурсів;
- проведення екологічної освітньо-виховної роботи (стаття 20 [3]).

Крім того, функціональне зонування НПП повинно сприяти сталому соціально-економічному розвитку Яворівського району, що є загальнодержавним пріоритетом в управлінні адміністративно-територіальними складовими держави [6].

З метою забезпечення охорони, відтворення та рекреаційного використання природних комплексів і об'єктів Яворівського національного природного парку його територію поділено на такі функціональні зони:

- 1) заповідна зона;
- 2) зона регульованої рекреації;
- 3) зона стаціонарної рекреації;
- 4) господарська зона.

Функціональне зонування території Яворівського НПП здійснено згідно з [3] і “Положенням про Яворівський національний природний парк” (затвердженим Міністерством охорони навколишнього при-

родного середовища 25 червня 1998 р. з доповненнями, затвердженими наказом Міністерства № 383 від 24.10.2001 р.) на підставі соціологічної (природоохоронної) оцінки території за результатами комплексних польових обстежень природних комплексів НПП, проведених у 2010–2011 рр., матеріалів попереднього Проекту організації території парку [5], аналізу матеріалів літописів природи Яворівського НПП за 2000–2010 рр. [7], а також даних Яворівського районного управління архітектури (щодо Проекту районного планування), Яворівського районного управління земельних ресурсів (щодо державних актів на право постійного користування землею ЯНПП) і Яворівської районної санітарно-епідеміологічної станції (щодо загальної екологічної ситуації у районі). Тобто під час розроблення функціонального зонування території НПП брались до уваги природні, наукові, рекреаційні, оздоровчі, історико-культурні та інші цінності Яворівського і суміжних районів, сучасний екологічний стан території, можливості природного відновлення екосистем, сучасний стан охорони природних ландшафтів в межах височини Розточчя і прилеглих природних регіонів тощо.

Удосконалюючи функціональне зонування території Яворівського НПП, ми керувались “Методичними рекомендаціями щодо складу та змісту Проекту організації території, охорони, відтворення та рекреаційного використання природних комплексів і об'єктів національного природного парку” [8], “Програмою Літопису природи для заповідників та національних природних парків” [9] та “Положенням про Яворівський національний природний парк”.

На прикладі Яворівського НПП, площа якого 7108 га, ми розробили пропозиції до складання схеми використання і охорони територій, які відображають належність території парку до тієї чи іншої функціональної зони, її площі та характеру використання. Вся робота поділялась на три етапи:

1. Підготовчий, у результаті чого було проаналізовано картографічний матеріал як інструмент розроблення схеми, вивчено літературні джерела та звіти щодо робіт, що проводились на цій території в попередні роки.

2. Польовий, на якому попередньо оцінено природно-ресурсний потенціал територій, за результатами чого було здійснено функціональне зонування.

3. Камеральний, під час якого здійснено визначення їх площі та інше.

У результаті розроблення проекту організації території Яворівського НПП удосконалено чинне функціональне зонування, у якому найдрібнішою оперативною територіальною одиницею вибрано лісовпорядний виділ, територіальне поєднання яких певною мірою відображає природно-територіальні комплекси (схилові, басейнові, ярково- і річково-долининні тощо) різного генезису та соціологічної цінності. У функціональному зонуванні враховувалось місцеположення існуючих суміжних територій та об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗ “Розточчя”, РЛП “Равське Розточчя”), цінних водно-болотних угідь, об'єктів історико-культурного призначення тощо.

За результатами виконаної роботи на території парку, відповідно до Закону України “Про природно-заповідний фонд України”, сформовано такі функціональні зони: заповідна зона – 1030,6 га (14,5 %); регульованої рекреації – 1428,2 га (20,1 %); стаціонарної рекреації – 40,9 га (0,6 %); господарська зона – 4608,3 га (64,8 %).

Пріоритетне і визначальне значення у функціональному зонуванні має заповідна зона, яка виділялася передовсім. Найефективнішим планувальним методом функціонального зонування є розроблення схеми розташування зон концентричними колами, де центральне коло займає заповідна зона. При виділенні заповідної зони, як уже зазначалось, особливу увагу звернуто на збереження корінних і найбільш збережених природних комплексів, які представляють різні види ландшафтів височини Розточчя у межах НПП, особливо зі старовіковими лісами, водно-болотними угіддями, локалітетами видів рослин і оселищами видів тварин, занесених до Червоної книги України, з рідкісними рослинними угрупованнями, занесеними у Зелену книгу України, а також ділянки з поширенням видів рослин і тварин, типів природних середовищ, що нині під загрозою зникнення в Європі й у світовому масштабі.

Підкреслимо, що під час виділення заповідної зони та інших функціональних зон ми послуговувались лісовпорядною, флористичною, геоботанічною, фауністичною, зоогеографічною, геолого-геоморфологічною і ландшафтною інформацією, зібраною під час польових (натурних) досліджень, а також матеріалами попереднього Проекту організації території НПП [5] та літописів природи Яворівського НПП за 2000–2010 рр. [7].

Важливе значення для виділення ділянок заповідної зони (заповідних ядер) має доступність та спонтанна відвідуваність кожної конкретної ділянки рекреантами і місцевими жителями. Тому до заповідної зони увійшли ділянки, переважно віддалені від великих населених пунктів чи доріг загального користування, або ж важкодоступні з орографічного погляду. Ряд ділянок високої соціологічної оцінки саме через близькість до сіл і рекреаційних об'єктів та відповідно проблемність забезпечення належного заповідного режиму зараховано до зони регульованої рекреації.

Заповідну зону виділено з метою довгострокового зберігання екосистем в режимі якнайменшого втручання у природні процеси. Тут можуть визначатися невеликі за площею ділянки для виконання відновлювальних робіт на землях зі слабкопорушеними корінними природними комплексами, а також здійснення заходів щодо запобігання змінам природних комплексів НПП внаслідок антропогенного впливу – відновлення гідрологічного режиму, збереження та відновлення рослинних угруповань, що історично склалися, видів рослин і тварин, які зникають тощо (ст.16 [1]).

Межі заповідної зони проводили здебільшого за чіткими природними контурами екосистем (басейни верхів'їв річок і потоків, їх русла, береги річок і водойм, контрастні межі лісових виділів, каркасні лінії рельєфу – гребені вододілів, бровки ярів і балок,

тальвеги), рідше за штучно створеними контурами (квартальні просіки, лінії електропередач, старі ґрунтові дороги тощо).

Заповідна зона, як правило, оточена зоною регульованої рекреації, зрідка господарською зоною, якщо вона на межі із заповідною зоною представлена природними територіями шириною не менше за 300–500 м, зрідка не менше ніж 100–150 м в умовах крутосхилого рельєфу.

Враховуючи те, що Яворівський НПП згідно із Законом України “Про Генеральну схему планування території України”, розташований в екологічно стабільному регіоні зі слабо- і середньопорушеними природними територіями з рівнинно-лісовими і частково водно-болотними ландшафтами з низьким рівнем розвитку соціальної й інженерно-транспортної інфраструктури і природно-техногенної небезпеки, то розмір його заповідної зони, згідно з [8] і [9], може перевищувати третину від всієї площі НПП або не менше за 75 % від площі природних територій НПП. У будь-якому випадку при соціологічній оцінці території НПП необхідно було визначити заповідну зону якомога більшої площі, зважаючи, разом з тим, на досягнутий і прогнозований рівень антропогенних впливів на цінні природні комплекси.

До заповідної зони в межах території, наданої у постійне користування Яворівському НПП, зараховано, передусім, віддалені або важкодоступні пристигаючі, стиглі та перестійні природні лісові насадження, які за ценотичною структурою відповідають або близькі до корінних типів лісу, зокрема ділянки з оселищами раритетної флори та фауни, “зеленокнижними” та регіонально рідкісними рослинними асоціаціями. У деяких випадках, головню для цілісності контуру, до заповідної зони включено також ділянки середньовікових насаджень природного, рідше штучного походження, які за складом відповідають або близькі до корінних типів лісу, або ж які прогнозовано у найближчий час (умовно за 20–40 років) досягнуть такої відповідності у результаті природних спонтанних відновно-демутаційних процесів. Ці процеси можна пришвидшити незначними за обсягом природоохоронними заходами, потребу здійснення яких у кожному конкретному випадку повинна визначати Науково-технічна рада НПП. До заповідної зони увійшли також деякі невідповідні корінному типу лісу старі насадження з автохтонних порід або цінних інтродуцентів, однак розташовані у важкодоступних чи ерозійно небезпечних ділянках, або є місцями з оселищами раритетних видів флори і фауни, а також мають особливу наукову цінність (зокрема як зразки успішних лісокультур).

Принципово не зараховано до заповідної зони насадження за участю дуба північного (червоного), у зв'язку з особливою безпекою його експансивного поширення, а отже, необхідністю систематичного винищення цього агресивного інтродуцента.

До заповідної зони увійшли також такі унікальні природні ділянки, як урочища Болото Смуга, Біла Гора та Малинова Гора (біля с. Лелехівка), Прислін і Гаврилова Гора (біля с. Верещиця), які, хоча і

розміщені поблизу зон стаціонарної рекреації “Лелехівка” і “Верешиця”, проте відзначаються унікальним багатством раритетної флори.

У зону регульованої рекреації входять природні та близькі до природних території, що мають рекреаційне, еколого-освітнє, культурно-виховне та науково-пізнавальне значення. Ця зона створюється також для запобігання негативному впливу природних чи антропогенних факторів на екосистеми заповідної зони, тому вона розміщена передусім навколо заповідної зони. Бажано, щоб ширина рекреаційної зони була не меншою від 1 км (в окремих випадках 100–150 м в умовах крутосхилого рельєфу), а її загальна площа – більшою за площу заповідної зони. Площа зони регульованої рекреації в перспективі може зменшуватися на користь заповідної зони, а в дуже рідкісних випадках – на користь зони стаціонарної рекреації [8, 9].

До зони регульованої рекреації в межах території, наданої у постійне користування НПП, зараховано середньовікові, пристигаючі, а у легкодоступних місцях також і стиглі насадження, які за складом відповідають або близькі до корінних типів лісу, або ж які можна привести у таку відповідність шляхом незначних за обсягом природоохоронних заходів (потреба і терміновість здійснення таких заходів у кожному випадку визначається окремо). До зони регульованої рекреації віднесено також естетично, пізнавально і науково цінні чи рекреаційно привабливі середньовікові та пристигаючі лісові культури автохтонних порід чи неагресивних інтродуцентів. В окремих випадках до зони регульованої рекреації зараховано також невідповідні корінному типу лісу насадження, розташовані у важкодоступних чи ерозійно небезпечних, або ж у особливо мальовничих (естетично привабливих для рекреантів) ділянках, а також сукцесійні насадження на місцях ліквідованих поселень і колишніх сільськогосподарських угідь. У цю зону також увійшли частина декоративних галявин та цінних у природоохоронному плані сінокосів. Як зазначено вище, до зони регульованої рекреації увійшло чимало соціально особливо цінних ділянок, проте легкодоступних для рекреантів.

Господарська зона створюється, насамперед, для забезпечення господарських потреб НПП у будівництві й ремонті рекреаційних споруд (альтанки, лавочки, навіси, загорожі, мости через струмки і потоки, інформаційні аншлаги тощо), а також з метою сталого (невиснажливого) традиційного природокористування – лісо- чи сільськогосподарського з якомога меншим впливом на навколишні природні екосистеми та процеси [3, 8]. Ця зона може оточувати зони стаціонарної та регульованої рекреації, а її розміри можуть змінюватися залежно від величини антропогенного впливу, що виникає у місцях безпосереднього сусідства території НПП з населеними пунктами. Зважаючи на першочерговість природоохоронної та рекреаційної функцій НПП,

бажано, щоб площа господарської зони була меншою за площу зони регульованої рекреації чи заповідної зони. Вона може зменшуватися на користь зон стаціонарної та регульованої рекреації.

До господарської зони в межах території, наданої у постійне користування НПП, віднесено ділянки з порівняно невисокою соціальною оцінкою (зруби, молодняки 1–2 класів віку, насадження повністю або ж переважно невідповідні корінному типу лісу (передусім з перевагою агресивних інтродуцентів, малоцінних невідповідних та піонерних порід). У цю зону увійшли відокремлені ділянки (хутори, присілки) населених пунктів у межах лісових масивів та частина сінокосів і пасовищ. У господарську зону віднесено також землі, розміщені в охоронних зонах суворого режиму джерел водопостачання та під ЛЕП, лісові дороги, стежки, просіки, візири тощо.

До господарської зони повністю віднесено території, що увійшли до складу НПП без вилучення у користувачів, керуючись ст. 21 [3]. Таке проектне рішення дещо суперечить науково-методичним засадам виділення функціональних зон, тому ділянки господарської зони з високою природоохоронною цінністю (корінні пристигаючі, стиглі і перестійні лісові насадження та частково середньовікові лісостани, заболочені лісові і лучні ділянки) та водоохоронні та ґрунтозахисні насадження, крутосхили зі скельними виходами гірських порід запропоновано зарахувати до особливо захисних лісових ділянок (ОЗЛД), для яких встановлено режим обмеженого лісокористування (не входять до розрахунку головного користування). На зазначених ділянках також не рекомендується застосовувати лісовідновні та суцільні санітарні рубки та вирубування окремих старовікових дерев. ОЗЛД слід також виділити при черговому лісовпорядкуванні Магерівського ВЛГ.

Зона стаціонарної рекреації, як правило, межує із зонами регульованої рекреації та господарською. У межах цієї зони розміщене або запроєктоване розташування об'єктів рекреаційної інфраструктури (готелі, кемпінги, будівлі екоосвітнього і культурного призначення, оздоровчі заклади, спортивні майданчики та поля, місця під літні табори, будівлі рекреаційних зон “Верешиця” і “Козулька” та рекреаційного осередку “Оселя Розточчя” тощо). Площа зони стаціонарної рекреації, як правило, є найменшою серед інших зон НПП.

На підставі використання функціональних зон розробляється проект землеустрою – сукупність нормативно-правових, економічних, технічних документів щодо обґрунтування заходів з використання та охорони земель, які передбачено здійснювати протягом 5–10 років і більше. Важливою при цьому є необхідність детально відобразити взаємозв'язок землеустрою з перспективними планами розвитку рекреаційних територій.

Отже, для парку найефективнішою структурою проекту землеустрою рекреаційних територій є схема, наведена в таблиці.

Рекомендована структура землеустрою рекреаційних територій парку

Складові частини парку	Елементи
Територіальне планування рекреаційних територій.	Обґрунтування потреби в рекреаційній території. Розміщення рекреаційних територій. Встановлення меж рекреаційних територій. Функціональне зонування рекреаційних територій.
Визначення земельної ділянки з обмеженим режимом використання землекористування.	Встановлення правових, технологічних, екологічних обмежень. Встановлення ділянок з користуванням на правах сервітуту.
Організація рекреації територій.	Розміщення об'єктів стаціонарної рекреації (готелі, кемпінги, оздоровчі заклади тощо). Розміщення об'єктів регульованої рекреації (маршрути, стежки).
Схема заходів з охорони та відновлення рекреаційних ресурсів.	Відновлення, захист, охорона, рекультивация рекреаційних ресурсів (флори, фауни, вод, земель). Моніторинг рекреаційних ресурсів
Ефективність проекту.	Ефективність: а) екологічна; б) соціальна; в) економічна

Висновки

У результаті функціонального зонування території, наданої Яворівському НПП у постійне користування, покращено якісні показники співвідношення функціональних зон, завдяки чому зросла площа і частка заповідної зони, зон регульованої і стаціонарної рекреації та загальний рисунок розташування функціональних зон (кластерно дрібнозайчастий рисунок змінився на кластерний великомозаїчний у поєднанні з рисунком у вигляді концентричних кіл).

Після удосконалення функціонального зонування Яворівського НПП показник частки заповідної зони збільшилась з 9,3 % до 14,5 %, але проблемою функціонального зонування Яворівського НПП залишається значна частка площі господарської зони – 64,8 %.

Література

1. Земельний кодекс України: станом на 25 жовтня 2001 р. / Відомості Верховної Ради України. – 2002, № 3–4, ст. 27.
2. Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища”: станом на 25 червня 1991 р. / Відомості Верховної Ради України. – 1991, № 41. – 546 с.
3. Закон України “Про природно-заповідний фонд України”: станом на 16 червня 1992 р. / Відомості Верховної Ради України. – 1992, № 34, ст. 502.
4. Закон України “Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000–2015 роки” станом на 21 вересня 2000 р. / Відомості Верховної Ради України. – 2000, № 47. – 405 с.
5. Проект організації території, охорони, відтворення та рекреаційного використання природних комплексів та об'єктів національного природного парку “Яворівський”. Т. 3. Основні положення проекту / Ю.В. Зінько, В.П. Брусак, П.М. Горішний [та ін.]. – Львів: ЛНУ ім. Ів. Франка Львів, 2001. – 241 с.
6. Експрес-оцінка стану територій природно-заповідного фонду України та визначення пріоритетів щодо управління ними / Б.Г. Проць, І.Б. Іваненко, Т.С. Ямелинець, Е. Станчу – Львів: Гриф Фонд, 2010. – 92 с.

7. Літопис природи Яворівського НПП / І.П. Любинець, С.М. Стельмах, І.А. Більський. – Т. 11. – 2011. – 223 с.
8. Методичні рекомендації щодо складу та змісту Проекту організації території національного природного парку, охорони, відтворення та рекреаційного використання його природних комплексів і об'єктів / під ред. О.М. Селєзньова. – К.: ДП “Центр екологічного моніторингу України” при КНУ імені Тараса Шевченка, 2005. – 88 с.
9. Програма Літопису природи для заповідників та національних природних парків: метод. посіб. / Т.Л. Андрієнко, С.Ю. Попович, Г.В. Парчук [та ін.]; під ред. Т.Л. Андрієнка. – К.: Академперіодика, 2002. – 103 с.

Особливості функціонального зонування земель природно-заповідних територій

В. Сай, Ю. Хавар

На основі досліджень земель природно-заповідних територій, чинних нормативно-правових та методичних матеріалів удосконалено функціональне зонування території національно-природного парку поділом на зони: заповідну, регульовану та стаціонарної рекреації і господарську.

Особенности функционального зонирования земель природно-заповедных территорий

В. Сай, Ю. Хавар

На основе исследований земель природно-заповедных территорий, действующих нормативно-правовых и методических материалов усовершенствовано функциональное зонирование территории национального природного парка разделением на зоны: заповедную, регулируемой и стационарной рекреации и хозяйственную.

Features functional zoning of protected areas

V. Say, Yu. Khavar

On based research lands of natural reserve areas, existing regulations and guidance materials we improved functional zoning territory national natural park division into zoning: reserve, regulated and stationary recreation and economic.